

ASIGURAREA CALITĂȚII ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PROFESIONAL ȘI TEHNIC ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Instituția membră a forumului ETF:
Agenția Națională de Asigurare a Calității în
Educație și Cercetare (ANACEC)

Februarie 2021

Quality Assurance Forum

FORUMUL ETF PENTRU ASIGURAREA CALITĂȚII ÎN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PROFESIONAL ȘI TEHNIC

Conținutul acestui document este exclusiv responsabilitatea ETF și nu reflectă neapărat opiniile instituțiilor UE.

© Fundația Europeană de Formare, 2021

Reproducerea este autorizată cu condiția menționării sursei.

CUPRINS

CUPRINS	3
1. INTRODUCERE	5
1.1 Contextul național	5
1.2 Statistici	5
1.3 Sistemul de învățământ profesional și tehnic (ÎPT)	6
2. ASIGURAREA CALITĂȚII ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PROFESIONAL ȘI TEHNIC	9
2.1 Prezentare generală	9
2.2 Informații generale privind asigurarea calității la nivelul sistemului ÎPT	9
2.3 Asigurarea calității în legătură cu domeniile esențiale ale ÎPT	10
3. PUNCTE FORTE, EVOLUȚII, NEVOI	12
3.1 Noi dezvoltări – în curs/prevăzute	12
3.2 Nevoi și provocări	13
4. EXEMPLU DE BUNĂ PRACTICĂ	13
LISTĂ DE ACRONIME	15

1. INTRODUCERE

1.1 Contextul național

Republica Moldova („Moldova”) este o țară cu o populație în scădere, care înregistra 3,5 milioane de locuitori în 2019. Această economie cu venituri medii inferioare a înregistrat o creștere economică pozitivă până în 2019 – o creștere de 3,6 % a produsului intern brut (PIB) în 2019¹. Se preconizează că în 2020 PIB-ul va scădea cu 7,2 %, în mare parte din cauza impactului pandemiei de COVID-19².

Statisticile în domeniul educației indică o creștere a procentului din populația activă cu studii universitare în perioada 2010-2019. În 2019, persoanele cu un nivel ridicat de educație reprezentau 27,2 % din populația activă adultă, cele cu un nivel mediu de educație reprezentau 55,1 %, iar 17,7 % aveau un nivel scăzut de educație. Nivelul de ocupare a forței de muncă era destul de scăzut, doar 40,1 % din populația adultă fiind angajată în 2019. Totodată, în 2019, rata șomajului era de 5,1 % pentru populația de peste 15 ani și de 10,4 % pentru tinerii cu vârste între 15 și 24 de ani³.

Economia țării se bazează în mare măsură pe sectorul serviciilor și al industriei, ceea ce se reflectă și în structura ocupării forței de muncă. În 2019, valoarea adăugată a sectoarelor serviciilor și industriei a contribuit la 54,1 % și, respectiv, 22,8 % din PIB⁴. Agricultură rămâne importantă și a oferit locuri de muncă pentru 21,0 % din populația angajată în 2019. În sfârșit, Moldova înregistrează o emigrație de amploare, iar valoarea remiterilor primite este semnificativă pentru economia țării, reprezentând 16,0 % din PIB în 2019.

1.2 Statistici

TABELUL 1. POPULAȚIE

	Dimensiunea populației	Dimensiunea relativă a populației tinere (15-24; %)
2010	3 563 695	22,0
2015	3 555 159	17,3
2019	3 542 708	d.l.

Sursa: Biroul Național de Statistică (BNS).

Notă: d.l. – date lipsă.

TABELUL 2. OCUPAREA FORȚEI DE MUNCĂ

	Rata de ocupare a forței de muncă (15+; %)	Rata de ocupare a forței de muncă în rândul populației tinere (15-24; %)
2010	38,5	18,0
2015	42,4	19,5
2019	40,1	19,0

¹ Baza de date a ETF.

² Banca Mondială (decembrie 2020), Moldova Economic Update (<https://www.worldbank.org/en/country/moldova/brief/moldova-economic-update>, data accesării: 19.02.2021).

³ Baza de date a ETF.

⁴ Baza de date a ETF.

Sursa: Biroul Național de Statistică (BNS).

TABELUL 3. NIVELUL DE EDUCAȚIE AL POPULAȚIEI ACTIVE (15+; %)

	Scăzut	Mediu	Ridicat
2010	16,5	60,8	22,8
2015	20,3	56,3	23,4
2019	17,7	55,1	27,2

Sursa: Biroul Național de Statistică (BNS).
Scăzut: ISCED 0-2; Mediu: ISCED 3-4; Ridicat: ISCED 5-8.

TABELUL 4. PARTICIPAREA LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL PROFESIONAL ȘI TEHNIC (ELEVI CARE PARTICIPĂ LA PROGRAME PROFESIONALE, CA PROCENT DIN NUMĂRUL TOTAL DE ELEVI DE LICEU – ISCED 3)

	ÎPT în învățământul liceal (ISCED 3)
2010	d.l.
2015	43,4
2019	45,7

Sursa: UNESCO.
Notă: d.l. – date lipsă.

TABELUL 5. CHELTUIELI PENTRU EDUCAȚIA GENERALĂ ȘI ÎPT⁵

	Cheltuielile pentru ISCED 3-4, educație generală (inclusiv ÎPT) ca % din PIB	Cheltuielile pentru ISCED 3-4, doar pentru ÎPT, ca % din PIB
2010	9,2	1,0
2015	7,2	0,6
2019	5,3	0,5

1.3 Sistemul de învățământ profesional și tehnic (ÎPT)

Guvernanța și conducerea

Principala instituție responsabilă pentru guvernanța în sectorul educației este Ministerul Educației, Culturii și Cercetării (MECC). În plus, instituțiile de învățământ profesional și tehnic (ÎPT) din sectoarele agroalimentar și sanitar sunt subordonate atât MECC, cât și Ministerului Agriculturii,

⁵ Calcule bazate pe date de la Ministerul de Finanțe: <https://mf.gov.md/ro/buget/transparen%C8%9Ba-bugetar%C4%83/bugetul-pentru-cet%C4%83%C8%9Beni>

Dezvoltării Rurale și Mediului (MADRM) și, respectiv, Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale (MSMPS).

Centrul Republican de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Centrul Metodic pentru Învățământ pe lângă MADRM sunt instituțiile responsabile pentru dezvoltarea și sprijinirea sistemului ÎPT. Atribuțiile acestora sunt extinse, incluzând analiza și promovarea politicilor în domeniul ÎPT, elaborarea de documente de politică și a unui cadru normativ și de reglementare, elaborarea de programe școlare și metodologii sau coordonarea dezvoltării profesionale continue a profesorilor și a personalului de conducere.

În plus, Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (ANACEC) este responsabilă pentru dezvoltarea și promovarea culturii calității, contribuind atât la ÎPT inițial, cât și la ÎPT continuu, precum și la învățământul superior.

În sfârșit, mai multe organisme și instituții naționale au un rol consultativ, precum Comitetele sectoriale pentru formare profesională, instituite de angajatori și de sindicate la nivelul sectoarelor economice, Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului IMM (ODIMM), asociații profesionale, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM), Camera de Comerț și Industrie (CCI) și Consiliul Național al Elevilor din Învățământul Profesional și Tehnic.

Finanțare

Învățământul profesional și tehnic public este finanțat din resurse furnizate de guvernul central, în funcție de numărul de elevi. Calculul costului standard per elev include costuri de personal, cheltuieli pentru bunuri și servicii și stocuri de materiale circulante, astfel cum este definit în Hotărârea de Guvern nr. 1077/2016 cu privire la finanțarea în bază de cost per elev a instituțiilor publice de învățământ profesional tehnic. Totodată, se aplică plafoane bugetare care se reflectă în sumele finale.

După cum se specifică în Codul educației, instituțiile din domeniul ÎPT pot obține venituri proprii. De asemenea, un volum semnificativ de resurse este furnizat de donatori, care au finanțat echipamente, elaborarea de programe școlare sau consolidarea capacităților cadrelor didactice.

Cadre de reglementare (exemple: legislație, reglementări, planuri strategice)

Principalul act legislativ în domeniul educației este Codul educației (în vigoare din 2014), care descrie principiile de bază ale prestării de servicii în educație, precum descentralizarea, autonomia instituțională, răspunderea publică, transparența și sprijinirea și promovarea personalului din învățământ, de exemplu.

De asemenea, Codul educației este sprijinit de alte reglementări, precum Legea nr. 244/2017 cu privire la comitetele sectoriale pentru formare profesională, Hotărârea de Guvern nr. 193/2017 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la formarea continuă a adulților, Hotărârea de Guvern nr. 1199/2018 cu privire la Registrul național al calificărilor, Hotărârea de Guvern nr. 1016/2017 cu privire la aprobarea Cadrelor naționale al calificărilor din Republica Moldova, Hotărârea de Guvern nr. 201/2018 cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare, Hotărârea de Guvern nr. 70/2018 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la organizarea programelor de formare profesională tehnică prin învățământ dual, Regulamentul-cadru privind validarea educației nonformale și informale aprobat prin Ordinul MECC nr. 65/2019 și Metodologia de elaborare a calificărilor aprobată prin Ordinul MECC nr. 217/2018.

Principalul document relevant pentru învățământul profesional și tehnic este strategia de dezvoltare a învățământului profesional și tehnic pentru perioada 2013-2020, care a evidențiat procesul de reformă și a stabilit obiective pe termen mediu și lung pentru sector. Potrivit documentului, ÎPT ar trebui modernizat astfel încât să devină mai competitiv și mai relevant pentru nevoile pieței muncii. Astfel, principalele obiective au constat în: promovarea abordării bazate pe competențe, restructurarea ÎPT, punerea în aplicare a Cadrului național al calificărilor, creșterea calității ÎPT prin consolidarea asigurării calității și a calității cadrelor didactice și creșterea atractivității ÎPT și a accesului la acesta. Realizările datorate punerii în aplicare a strategiei de dezvoltare a învățământului profesional și tehnic pentru perioada 2013-2020 se regăsesc în „Nota de informare privind punerea în aplicare a strategiei de dezvoltare a învățământului profesional și tehnic 2013-2020”. Au fost atinse aproximativ 90 % dintre obiectivele stabilite, iar restul de 10 % încă trebuie puse în aplicare.

Principalele tipuri de instituții furnizoare⁶

Există trei tipuri principale de furnizori de ÎPT, reprezentând 89 de instituții de învățământ (în 2019): 13 centre de excelență (inclusiv două centre private), 34 de licee (inclusiv patru instituții private) și 42 de școli profesionale. Formarea duală este organizată, de asemenea, atât în școli, cât și în companii.

Centrele de excelență se supun dispozițiilor Regulamentului-cadru privind organizarea și funcționarea centrelor de excelență din 2015. Potrivit acestui act, centrele de excelență trebuie să integreze programe de ÎPT atât inițial, cât și continuu și să devină centre de inovare, dar și puncte de referință pentru dezvoltarea și asigurarea calității la nivel didactic, curricular și metodologic.

Numărul de elevi a scăzut în ultimii ani. De exemplu, în anul școlar 2018-2019, numărul de elevi a fost de 44 348, respectiv cu 4,8 % mai puțin decât în anul școlar precedent. Majoritatea elevilor sunt băieți, respectiv 55,2 % în anul școlar 2018-2019.

În contextul învățământului profesional și tehnic continuu, există cursuri de scurtă durată organizate de diferite organisme, precum furnizori publici de ÎPT, universități, ODIMM, societăți private sau furnizori de formare privați.

Principalele tipuri de sisteme/programe⁷

Programele ÎPT sunt oferite atât la nivel secundar (de școală profesională), cât și la nivel postliceal. Școlile profesionale oferă programe la nivelul secundar al ÎPT. Durata studiilor variază între 1 și 3 ani, în funcție de specializare. Aceste programe se finalizează printr-un examen de calificare, după care se eliberează un certificat de calificare și un supliment descriptiv la certificat.

Programele postliceale sunt furnizate în principal de licee și centre de excelență. Aceste programe durează 4-5 ani (sau 2-3 ani de la finalizarea învățământului secundar). Programele ÎPT la nivel postliceal se finalizează printr-un examen de bacalaureat profesional, un examen de calificare și/sau o lucrare de diplomă.

⁶ Exemple: instituție de învățământ publică sau privată (de exemplu, școală) sau societate comercială (de exemplu, producător de mașini).

⁷ Exemple: programe școlare cu ateliere pentru dezvoltarea competențelor, programe de ucenicie desfășurate în proporție de 80 % în întreprinderi și 20 % în cadrul școlii sau 80 % în cadrul școlii și 20 % în întreprinderi.

În plus, liceele și centrele de excelență sunt, de asemenea, responsabile pentru validarea învățării nonformale și informale prin eliberarea unui certificat de învățare anterioară, în baza unui regulament privind validarea educației nonformale și informale.

Învățarea la locul de muncă este integrată în toate programele existente. Principalele tipuri de învățare la locul de muncă includ învățarea la fața locului, adică formarea practică efectuată în școală care durează 2-3 zile pe săptămână și se desfășoară în principal în instituții de ÎPT (în ateliere, laboratoare, unități de producție, sere etc.). Învățarea la fața locului se combină apoi cu formarea la locul de muncă, care acoperă stagiile de practică în întreprinderi, cu o durată cuprinsă între 12 și 14 săptămâni. În plus, începând cu 2014, a fost introdus ÎPT dual cu sprijinul organizațiilor donatoare, care combină formarea practică în întreprinderi în proporție de 70 % și formarea teoretică în proporție de 30 %.

Principalele calificări în funcție de nivelul ISCED

Programele ÎPT existente la nivel secundar și postliceal acoperă nivelurile ISCED 3 și, respectiv, ISCED 4/5.

2. ASIGURAREA CALITĂȚII ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PROFESIONAL ȘI TEHNIC

2.1 Prezentare generală

Asigurarea calității a devenit un element important pentru ÎPT în Moldova. Managementul calității este responsabilitatea MECC și a ANACEC. De asemenea, această structură a integrat Inspectoratul Școlar Național și Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare.

2.2 Informații generale privind asigurarea calității la nivelul sistemului ÎPT

Asigurarea calității este responsabilitatea MECC și a ANACEC, instituită în 2014. Aceasta din urmă este responsabilă pentru elaborarea standardelor naționale de referință și de acreditare, a metodologiei de evaluare a programelor școlare, a proceselor educaționale și a rezultatelor școlare. De asemenea, ANACEC gestionează evaluarea externă a calității, care se desfășoară o dată la 5 ani în instituțiile pentru ÎPT inițial și continuu.

Printre principalele documente care stabilesc temeiul juridic al asigurării calității în Moldova se numără:

- Hotărârea de Guvern nr. 201/2018 cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare.
- Metodologia de evaluare externă a calității, care definește criteriile de evaluare externă a calității, standarde de acreditare și indicatori de performanță.
- Ghidul de evaluare externă a programelor de formare profesională în învățământul profesional tehnic, care definește standardele de evaluare.

Documentele menționate mai sus descriu statutul, obiectivele, atribuțiile și funcțiile ANACEC, precum și cadrul metodologic și procedural pentru asigurarea calității.

2.3 Asigurarea calității în legătură cu domeniile esențiale ale ÎPT

Dovezi – statistici și cercetare-dezvoltare

MECC are o responsabilitate esențială de monitorizare și evaluare în domeniul educației. La nivel de politică, se intenționează instituirea unui cadru de monitorizare și evaluare în cadrul strategiei de dezvoltare a ÎPT pentru perioada 2013-2020, care să includă un comitet al MECC, reprezentanți ai Consiliului național de coordonare pentru ÎPT, comitete sectoriale, reprezentanți ai societăților comerciale, societatea civilă și donatori. Totuși, acesta nu a fost pus încă în aplicare.

Statisticile fundamentale privind numărul de furnizori de educație și numărul de elevi și absolvenți sunt colectate de Biroul Național de Statistică (BNS). BNS are, împreună cu Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM), și obligația de a colecta dovezi și de a monitoriza situația și tendințele de pe piața muncii. ANOFM colectează date administrative privind șomerii înregistrați, locurile de muncă libere și date privind necesarul de competențe, colectate printr-un sondaj administrat în mod regulat angajatorilor. La nivelul ANOFM s-a instituit, în 2018, Observatorul pieței forței de muncă, cu scopul de a pune în aplicare o analiză a situației și a tendințelor de pe piața forței de muncă. Acesta este responsabil pentru analizarea datelor colectate de ANOFM, de BNS și de alte instituții publice, cu scopul de a oferi o analiză aprofundată a tendințelor de pe piața muncii, a ofertei și a cererii de competențe, precum și a previziunilor privind piața muncii.

Asigurarea calității și ciclul calificărilor

Calificările profesionale sunt acordate în conformitate cu Cadrul național al calificărilor (CNC), conform Codului educației. Cadrul național al calificărilor se bazează pe Hotărârea de Guvern nr. 1016/2017, iar Departamentul specializat pentru cadrul național al calificărilor din cadrul MECC este responsabil pentru punerea sa în aplicare.

Scopul CNC este acela de a institui un sistem național integrat, deschis și flexibil, care să acopere toate nivelurile și formele de învățământ profesional. Structura, descrierea nivelurilor de calificare și rezultatele învățării respectă Cadrul european al calificărilor (CEC).

Standardele de calificare sunt dezvoltate în cadrul grupurilor de lucru ale MECC, iar alte ministere de resort, comitetele sectoriale, furnizorii de ÎPT și reprezentanții angajatorilor furnizează puncte de vedere. Standardele trebuie să respecte cerințele descriptorilor de nivel relevanți din CNC (pentru cunoștințe, abilități și competențe), să fie validate de comitetul sectorial corespunzător și de ministerul de resort, iar apoi aprobate de MECC, pe baza hotărârii Consiliului Național al Calificărilor.

Calificările în ÎPT se elaborează pe baza standardelor profesionale și în conformitate cu Cadrul european al calificărilor. De asemenea, standardele în materie de calificare includ un capitol privind procesul de asigurare a calității. În final, calificările ar trebui înregistrate în Registrul Național al Calificărilor, astfel cum este aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 1199/2018. Totuși, acest registru nu a fost instituit încă.

Asigurarea calității și furnizarea de ÎPT/instituțiile furnizoare de ÎPT

La nivelul furnizorilor, administrațiile școlare efectuează o autoevaluare internă anuală. Rezultatele acestor evaluări sunt apoi prezentate în rapoarte de activitate care sunt partajate și evaluate de comisii administrative sau didactice, formate din directori, directori adjuncți, un comitet de evaluare internă și asigurare a calității și șefii departamentelor corespunzătoare. Pentru a sprijini instituțiile de ÎPT, prin Ordinul nr. 609 din 2017 al Ministerului Educației, Culturii și Cercetării au fost aprobate Ghidul managementului calității în învățământul profesional tehnic și Ghidul de autoevaluare pentru asigurarea internă a calității în învățământul profesional tehnic⁸.

Pe lângă autoevaluarea internă, o evaluare externă a instituțiilor de ÎPT și a programelor de studii oferite la nivel inițial și continuu este gestionată de ANACEC și efectuată o dată la 5 ani, în vederea autorizării provizorii și a acreditării. Evaluarea respectă metodologia de evaluare externă a calității, care specifică criteriile de evaluare externă a calității, standardele de acreditare și indicatorii de performanță. Ghidul de evaluare externă a programelor de formare profesională în învățământul profesional tehnic descrie standardele de evaluare și standardele minime obligatorii care trebuie atinse.

Dimensiunile evaluate în timpul evaluării externe a calității acoperă capacitățile instituționale, eficacitatea învățământului, inclusiv progresul academic, calitatea programelor, gestionarea calității instituționale și conformitatea dintre evaluările interne și situația actuală. În 2018 au fost evaluate 16 programe organizate de patru instituții din domeniul ÎPT.

Pentru fiecare procedură de evaluare externă se instituie o comisie de evaluare externă, formată din experți evaluatori cu cunoștințe relevante în domeniul ÎPT. În primul rând, fiecare comisie analizează documentația de autoevaluare și vizitează instituția. După fiecare vizită se întocmește un raport extern privind evoluția, care identifică punctele forte și punctele slabe ale programelor de studii și elaborează recomandări pentru îmbunătățirea calității acestora. Acest raport este comunicat apoi instituției evaluate. Ambele rapoarte – de evaluare externă și de autoevaluare – trebuie publicate: rapoartele de autoevaluare sunt publicate pe site-urile web ale instituțiilor de ÎPT, în timp ce rapoartele de evaluare externă se găsesc pe site-urile web ale instituțiilor de ÎPT și pe site-ul ANACEC.

În fine, instituțiile de învățământ au apoi obligația de a elabora un plan de acțiune, potrivit căruia sunt puse în aplicare măsuri corective. Aceste planuri de acțiune sunt transmise către ANACEC. Fiecare școală are apoi obligația de a elabora rapoarte de punere în aplicare, în care sunt sintetizate progresele realizate, care sunt prezentate după aceea în cadrul dosarului de autoevaluare necesar pentru (re)acreditarea unei instituții sau a unui program.

Asigurarea calității și standardele privind calificările profesorilor/formatorilor în ÎPT și dezvoltarea profesională continuă (DPC)

Profesorii de discipline generale, metodiștii, psihologii și personalul psihopedagogic din instituțiile de ÎPT trebuie să fie absolvenți de studii universitare. În cazul profesorilor de discipline de specialitate și al pedagogilor sociali, studiile trebuie să fie finalizate în instituții de învățământ superior sau în instituții de ÎPT terțiar nonuniversitar. În instituțiile de ÎPT se pot angaja maiștri-instructori, cu experiență

⁸ https://mecc.gov.md/sites/default/files/ordin_-_asigurarea_calitatii.pdf

profesională adecvată, fără calificarea necesară, cu condiția ca aceștia să urmeze un modul de pregătire psihopedagogică.

În cazul cooperării dintre instituțiile de învățământ și mediul privat, fiecare întreprindere implicată în formarea tehnică ar trebui să aibă un maestru-instructor/formator, care să fi încheiat Programul de formare și de certificare pentru maștrii din producție, astfel cum a fost aprobat prin Ordinul comun al Camerei de comerț și industrie și al MECC din 2017. În prezent, 79 de maștri-formatori au finalizat un astfel de program.

În plus, metodologia pentru evaluarea cadrelor didactice în general și a instituțiilor de ÎPT a fost transmisă de ANACEC la MECR în 2018. Această metodologie reglementează procedura de evaluare a cadrelor didactice și stabilește obiective, procedura anuală de evaluare internă pentru profesori, procedura de acordare și cuantificare a punctajelor pentru evaluarea profesorilor, precum și instrumente de evaluare.

În cazul dezvoltării profesionale continue (DPC) a profesorilor, MECC este responsabil pentru dezvoltarea și monitorizarea politicilor în domeniul DPC. Centrul republican pentru dezvoltarea ÎPT este responsabil pentru aprobarea și monitorizarea programelor DPC. Cei mai importanți furnizori de DPC din Moldova sunt universitățile, Institutul de Științe ale Educației, centrele profesionale de excelență, Camera de comerț și industrie și Institutul Muncii. Toți furnizorii trebuie să fie acreditați prin ANACEC.

3. PUNCTE FORTE, EVOLUȚII, NEVOI

3.1 Noi dezvoltări – în curs/prevăzute

În perioada 2018-2020, Direcția evaluare în învățământul profesional tehnic și de formare continuă din cadrul ANACEC și-a canalizat eforturile în direcția organizării procesului de evaluare externă a programelor de studii în ÎPT (ISCED 3-5), în conformitate cu dispozițiile Ordinului MECC nr. 1014 din 2 iulie 2018 cu privire la planul de acțiuni pentru evaluarea externă a instituțiilor de ÎPT. În plus, au fost incluse în proces, la cererea lor, și programe de ÎPT (ISCED 3-5) furnizate de instituții de învățământ private, care nu sunt vizate de ordinul menționat anterior.

Astfel, în perioada 2018-2020, direcția a desfășurat și coordonat procesul de evaluare externă pentru acreditarea/autorizarea funcționării provizorii a 217 programe de ÎPT.

Rezultatele evaluărilor externe arată că furnizorii de servicii educaționale se străduiesc să îmbunătățească calitatea și să sporească măsurile de asigurare a calității în ceea ce privește programele oferite. În acest context, comitetele de evaluare externă evidențiază frecvent următoarele puncte forte:

- instituțiile de ÎPT și-au renovat spațiile de învățământ și laboratoarele au fost dotate cu echipamente de înaltă performanță;
- în cadrul instituțiilor de ÎPT funcționează comitete de evaluare internă și de asigurare a calității (CEIAC), ceea ce contribuie în continuare la asigurarea calității proceselor educaționale la nivel instituțional;
- tuturor elevilor din ÎPT li se oferă locuri în cămin;

- instituțiile de ÎPT planifică și acordă sprijin financiar pentru dezvoltarea propriilor cadre didactice, prin activități de formare profesională în domeniul psihopedagogiei și în domeniile de specialitate. În prezent se lucrează la îmbunătățirea și actualizarea Ghidului pentru evaluarea externă a calității programelor și instituțiilor din ÎPT. În acest proces sunt implicați experți în domeniile relevante.

3.2 Nevoi și provocări

Conform Ordinului nr. 1014 din 2 iulie 2018, aprobat de MECC, toate programele de formare ale instituțiilor de ÎPT ar fi trebuit să fie evaluate până la sfârșitul anului 2020. O analiză a cererilor depuse pentru evaluarea externă a programelor de ÎPT în perioada 2018-2020 arată că majoritatea instituțiilor de ÎPT din Moldova nu au respectat acest program. Prin urmare, această perioadă a fost prelungită cu cel puțin un an. Până în decembrie 2020, peste 20 de instituții de ÎPT (din totalul de 91) nu transmisese o cerere de evaluare pentru niciunul dintre programele furnizate. Principala provocare constă în sprijinirea instituțiilor de ÎPT astfel încât să se pregătească și să solicite evaluarea externă.

Totodată, în baza evaluărilor externe ale calității desfășurate până în prezent, comitetele de evaluare externă au evidențiat, de asemenea, o serie de puncte slabe ale sistemului, ceea ce reduce calitatea studiului și impune intervenții mai sistемice și sistematice, precum:

- asigurarea unui fond specific pentru manuale în limba română pentru discipline de specialitate;
- promovarea mobilității academice a elevilor din programele de învățământ profesional ISCED 4 și 5;
- monitorizarea continuă a ocupării forței de muncă în rândul absolvenților programelor de învățământ profesional, pe domenii de studiu;
- respectarea cerințelor Legii nr. 131/2007 privind siguranța traficului rutier în elaborarea și punerea în aplicare a programelor din domeniul auto.

4. EXEMPLU DE BUNĂ PRACTICĂ

Pentru a remedia punctele slabe identificate în timpul evaluărilor externe ale programelor de studii din ÎPT, ANACEC a elaborat „Procedura de monitorizare post-evaluare a programelor de studii și a instituțiilor de învățământ profesional tehnic, superior și de formare continuă” și a obținut aprobarea Consiliului de Conducere al Agenției (hotărârea din 15 martie 2019). Această procedură își propune să asigure monitorizarea continuă a acțiunilor și a măsurilor de îmbunătățire a procesului de asigurare a calității, care ar trebui întreprinse de instituțiile de învățământ profesional tehnic, superior și de formare continuă ca urmare a evaluării externe.

Procedura descrie etapele pe care ar trebui să le urmeze instituțiile de învățământ în perioada de post-evaluare.

1. Programele de studii și instituțiile de învățământ vor fi supuse unor proceduri de evaluare externă a calității care vor fi puse în aplicare periodic (o dată la 5 ani sau la expirarea perioadei de autorizare provizorie sau de acreditare).
2. La finalul procesului de evaluare externă, instituțiile de învățământ trebuie să inițieze și să desfășoare măsuri corective/preventive pentru a elimina cauzele oricărei neconformități detectate sau pentru a preveni eventuale neconformități viitoare.

3. Recomandările elaborate de experții evaluatori în ceea ce privește evaluarea externă trebuie să fie aplicate, opțional, de către instituții în acțiunile de urmărire pentru dezvoltarea programelor sau a instituțiilor de învățământ.
4. Instituțiile de învățământ trebuie să elaboreze, în termen de 3 luni (6 luni în perioada de vară) planuri de măsuri corective pentru domeniile în care trebuie aduse neapărat îmbunătățiri, precum și recomandări, cu dispoziții, responsabilități și termene-limită.
5. Pentru standardele de acreditare care îndeplinesc parțial cerințele (adică 50-90 % din indicatorii de performanță corespund nivelului minim stabilit de agenție), instituția de învățământ trebuie să elaboreze un plan de măsuri corective bazat pe recomandările cu caracter obligatoriu ale comitetului de evaluare externă și pe domeniile care necesită îmbunătățiri, notate în Raportul de evaluare externă. De asemenea, aceasta trebuie să prezinte măsurile luate pentru a elimina orice neconformitate depistată în procesul de evaluare externă până la adoptarea deciziei finale privind acreditarea programului de studii.
6. În cazul programelor de studii care au obținut o decizie de neacreditare, instituția de învățământ trebuie să prezinte anual un plan de măsuri progresive adoptate pentru a îmbunătăți calitatea programelor sale de studii. În cazul unor neconformități grave, ANACEC își rezervă dreptul de a efectua vizite de monitorizare într-o astfel de instituție, cu notificare prealabilă.
7. În cazul programelor de studii autorizate/acreditate pe o perioadă de 5 ani, măsurile corective și preventive trebuie să fie puse în aplicare de instituțiile de învățământ pe perioada de valabilitate a deciziei de autorizare pentru funcționarea provizorie sau de acreditare a programelor de studii sau a instituției de învățământ.
8. Planurile de măsuri corective trebuie elaborate separat pentru fiecare program de studii evaluat, la fel ca în cazul evaluărilor instituționale. Planurile de măsuri corective pot fi incluse în planurile de activitate/operaționale ale structurilor de asigurare a calității de la nivel instituțional.
9. Planurile de măsuri corective trebuie transmise (în format fizic și electronic), spre monitorizare, departamentului specializat al agenției, până la termenul stabilit anterior.
10. Instituțiile de învățământ trebuie să elaboreze un raport privind punerea în aplicare a Planului de măsuri corective și a măsurilor preventive, în care trebuie să indice rezultatele obținute, pe baza măsurilor corective.
11. Raportul privind punerea în aplicare a Planului de măsuri corective trebuie transmis împreună cu procesul-verbal întocmit în urma examinării observațiilor și a deciziilor adoptate de instituțiile de învățământ, în cadrul dosarului de autoevaluare, la finalul perioadei de autorizare pentru funcționarea provizorie/acreditarea/reacreditarea programului de studii sau a instituției de învățământ.

LISTĂ DE ACRONIME

ANACEC	Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare
ANOFM	Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
APFM	Agenția de Plasare a Forței de Muncă
BNS	Biroul Național de Statistică
CEC	Cadrul european al calificărilor
CNC	Cadrul național al calificărilor
CS	Comitet sectorial pentru formare profesională
CVET	Educație și formare profesională continuă
DPC	Dezvoltare profesională continuă
EQAVET	Asigurarea europeană a calității în educație și formare profesională
ETF	Fundația Europeană de Formare
ISCED	Clasificarea Internațională Standard a Educației
IVET	Educație și formare profesională inițiale
ÎPT	Învățământ profesional și tehnic
MADRM	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Rurale și Mediului
MECC	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării
ODIMM	Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului IMM
PIB	Produsul intern brut
UE	Uniunea Europeană
WBL	Învățare la locul de muncă